

Jaarverslag over 2023 van de vereniging Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten (OGLV)

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag over 2023 van de Vereniging tot Behoud van Oud Groen en Leefbaar Voorschoten. Een jaar waarin veel, onder andere onze naam, veranderd is maar de kern van waar we voor staan hetzelfde is gebleven: we maken ons sterk voor ontwikkeling van ons erfgoed, een goed leefklimaat en groen. Onze vereniging is 51 jaar geleden ontstaan uit het verzet onder aanvoering van mejuffrouw Begeer tegen de bovengrondse aanleg van rijksweg 11. De opening van de Corbulotunnel laat zien dat dat verzet resultaat heeft gehad.

Buitenplaats Berbice is daardoor niet alleen gered maar gaat ook een mooie toekomst tegemoet. Mejuffrouw Begeer ligt er nu begraven: *over mijn lijk* is nu geworden: *onder mijn lijk*.

Maar er is veel meer gebeurd zoals u in dit verslag kunt lezen. Nieuwe plannen zijn opgesteld ter uitvoering van de nieuwe koers en we hebben ondertussen ook alle lopende activiteiten met passie ingevuld.

Onze missie en ook onze passie kunnen we niet realiseren zonder de vele vrijwilligers, onder andere voor Open monumentendag, en onze commissies, bestuursleden en actieve leden. Hen past een grote dank!

2. Een nieuwe koers, een nieuwe naam, een vernieuwd bestuur

Na 51 jaar was het voorjaar 2023 tijd om de balans op te maken over onze missie en toekomst en conclusies te trekken uit een discussie die al sinds 2022 liep. Aanleiding voor die discussie was het langzaam teruglopende ledental, de wens de energie niet alleen op behoud maar ook op tal van nieuwe ontwikkelingen te richten en de wens een meer aansprekende naam te bedenken.

Op de ledenvergadering in mei 2023 bleek veel steun voor de nieuwe koers die gebaseerd is op modernisering van de drie pijlers van de vereniging: erfgoed, leefklimaat (planologie en groen) en activiteiten. We investeren verder in samenwerking met de gemeente, met onze omgeving (bijvoorbeeld het museum, en de duurzaamheidstafel) en in communicatie.

Wat is in 2023 gedaan om die ambities inhoud te geven?

Ontwikkelen kennis over historie en erfgoed. We hebben zo'n 30 experts in ons dorp. Van hen hebben we een overzicht samengesteld met expertisegebieden. We willen hen meer dan voorheen faciliteren in de

vorm van een nog op te richten erfgoedcafé en netwerk. Het jaarlijkse magazine biedt een podium voor publicaties, en daar gaan we mee door. Ook andere publicaties willen we stimuleren. In de krant publiceerden regelmatig artikelen over de historie. Experts zijn via de vereniging o.a. ingeschakeld bij de bepaling van diverse standpunten over erfgoed. Enkele experts hebben in 2023 boeken gepubliceerd en we ondersteunen dit waar nodig. Zo bracht Nico Fennes Wapenfeiten uit, het boek over het Wapen van Voorschoten en van Jan Sloof verscheen het zesde deel in de boekenreeks Voorschotense verhalen over ouders en grootouders.

Leefklimaat en groen. Onze actieve en bewakende rol bij ruimtelijke ontwikkelingen, de bakermat van OGLV 50 jaar geleden, blijft. Dat gaat in toenemende mate ook over klimaat, biodiversiteit, waterbeheer en energietransitie. We willen af van het imago van “oud en behoud”. Er komt nadruk op “*behoud door ontwikkeling*”. Dat betekent twee hoofdzaken. We kijken meer hoe ontwikkeling van erfgoed en andere maatschappelijke doelstellingen elkaar kunnen versterken zoals klimaattransitie, toerisme, welzijn. En we geven aan wat wél mogelijk is, bijvoorbeeld bij woningbouw, met respect voor en benutting van erfgoed, leefklimaat en groen. In het hoofdstuk Leefklimaat verderop leest u wat we concreet hebben gedaan.

Aktiviteiten. De maandelijkse excursies en de samen met het museum georganiseerde lezingen en zijn een groot succes. Ze voorzien in een behoefte. Daar gaan we mee door, en intensiveren de samenwerking met het museum. U leest meer hierover in het hoofdstuk activiteiten.

Communicatie. Is binnen en buiten de vereniging essentieel. Veel (jonge) mensen kennen OGLV dan wel Vrienden van Voorschoten niet. We hebben een communicatieplan gemaakt met doelstellingen en middelen. Centrale doelen zijn: meer bekendheid en meer leden. We willen onze meerwaarde over de volle breedte laten zien. We zijn in 2023 gestart met voorbereiden van een nieuwe website, gaan sociale media inzetten en zullen zoveel mogelijk aanwezig zijn bij allerlei activiteiten. We publiceren verder standpunten, die te vinden zijn op de website en soms in de krant, en organiseren acties waar nodig. We hebben voor de communicatie naar de leden ook een een nieuwsbrief die 22 maal is uitgekomen. In december 2023 is ons jaarlijkse magazine uitgebracht, ditmaal onder reactie van Nico Fennes. Hij heeft het stokje overgenomen van Marijke Reinsma en Henny van der Klis die dit jarenlang met veel inzet gedaan hebben, waarvoor grote dank!

Overleg met de gemeente. Met de gemeente maken we ook een beter werkende overlegstructuur ter vervanging van Lokaal erfgoed platform. We hebben o.a. een voorstel ontwikkeld om het Lokaal erfgoed platform te vervangen door een *commissie ontwikkeling erfgoed*, een soort denk tank die adviezen uitbrengt over de strategische rol van ons erfgoed en groen in de ontwikkeling van het dorp en draagvlak biedt voor allerlei projecten. In de commissie zitten volgens plan behalve erfgoeddeskundigen ook vertegenwoordigers van de erfgoederen en andere sectoren zoals economie en welzijn. Het voorstel daarvoor is gemaakt. We wachten op instemming van de gemeente. We proberen waar mogelijk ook bestuurlijk overleg met de gemeente te voeren over onze standpunten.

Nieuwe naam: Vrienden van Voorschoten, omdat erfgoed, leefklimaat en groen ertoe doen.

Als sluitstuk op de nieuwe koers heeft de ledenvergadering in najaar 2023 ingestemd met een nieuwe naam en aanpassing en modernisering van de statuten. De nieuwe naam is gekozen uit vele varianten. Het is geworden:

Vrienden van Voorschoten met als ondertitel Omdat erfgoed, leefklimaat en groen ertoe doen.

Deze nieuwe naam met ondertitel past beter op de nieuwe koers, is makkelijker uit te spreken en zorgt voor minder verwarring.

In 2023 zijn ook plannen opgesteld om de nieuwe naam te laten inburgeren, de bekendheid van de vereniging te vergroten en het aantal leden te laten toenemen met als elementen: aanpassing website en logo, aanpassing communicatiematerialen en -media en opzet ledenwerfcampagne.

Nieuwe Statuten.

In 2023 is een start gemaakt met modernisering van de ruim 50 jaar oude statuten als gevolg van de nieuwe naam, modernisering van de missie en ook als gevolg van nieuwe wetgeving.

Bestuur, commissies,

Ook het bestuur is van samenstelling veranderd. Op de ledenvergadering in mei 2023 trad Helmi de Ruijter af als voorzitter. Zij werd opgevolgd door Marcel Cramwinckel. Saskia Boom trad als lid algemeen toe. Jan-Willem Sentrop stopte als secretaris en werd opgevolgd door Mark Gazenbeek. Henny van der Klis stopte in het najaar als bestuurslid na vele jaren de communicatieportefeuille

behartigd te hebben en Helmi de Ruiters nam die taak vanaf het najaar waar.

De vereniging kent drie commissies: de commissie planologie, de groencommissie en de activiteitencommissie. Een overzicht daarvan treft u aan op de website. Na zes jaar is Marijke Reinsma eind 2023 uit de activiteitencommissie getreden en Josée Nan is lid geworden.

3. Erfgoed

In 2023 hebben we een actieve rol gespeeld in de discussie over de toekomst van het Ambachts- en Baljuwhuis, de Kruispuntkerk, Huize Bijdorp en de ontwikkeling van de centrumvisie. We namen deel aan bijeenkomsten en brachten standpunten uit (zie verder de website). Rode draad is meewerken aan ontwikkeling mits met respect voor en benutting van historische waarden en groen. De voorzitter en secretaris hebben kennis gemaakt met de voorzitter van Erfgoed Leiden. Samen met het museum heeft de voorzitter deelgenomen aan een cursus van het erfgoed huis Zuid-Holland over erfgoed en educatie. Onder leiding van Peter Prein is in 2023 een succesvolle Open Monumentendag georganiseerd met meer dan 5000 bezoekers. Thema was verhalen vertellen. Peter en Marcel hebben daartoe een trainingsdag bijgewoond op Slot Loevestein. Vrijwilligers die dat wilden, hebben een training gehad in verhalenvertellen van oud - Voorschotenaar Niels Brandaan. Op een bijeenkomst in de boerderij van de gastvrije Mark en Lonneke Hoogvliet is met alle vrijwilligers die dag afgesloten.

4. Leefklimaat

A. Planologie

In zes vergaderingen van de planologiecommissie kwamen alle bekende Voorschotense planologische thema's aan de orde, en meer dan dat: middels een drietal zienswijzen werd met een positieve insteek van onze mening kennis gegeven aan de gemeente.

We betreuren dat deze zienswijzen niet of nauwelijks hebben geleid tot beleidsaanpassingen. We hebben bij de gemeente bepleit om standpunten niet alleen schriftelijk af te doen, maar ook om in contact te treden met de indieners om de aangeleverde, veelal praktische suggesties, te bespreken. Dat werkt ons inziens wederzijds zeer verhelderend en verbetert de kwaliteit van de burgerparticipatie aanzienlijk.

Op 22 maart presenteerde Adviesbureau Kuiper Compagnons de Ontwikkelvisie Centrum Voorschoten, wat ons betreft een keurig rapport zonder grote verrassingen of nieuwe inzichten. De samenhang met andere nog niet uitgewerkte vraagstukken (zoals A&B-huis, Kruispuntkerk, bibliotheek, cultureel centrum, verplaatsing gemeentewerf) is evident. Grote vraag is natuurlijk of er gelden kunnen worden vrij gemaakt voor uitvoering van de plannen, in het bijzonder waar het woningbouw aangaat. Als het de gemeente ernst is het aandeel betaalbare woningen binnen de woningvoorraad te vergroten, dan bepleiten wij nu regie te pakken en de bestaande schaarse middelen in op terreinen waar je ambities het best kunnen worden verwezenlijkt!

In het voorjaar van 2023 verscheen de Regionale Woonagenda Holland-Rijnland waarin de nieuwe contouren werden geschetst van het in de regio te voeren woonbeleid, dit in samenhang met het aangescherpte landelijk beleid. Het betekent ook voor Voorschoten een heel forse opgave: de samenstelling van de woningvoorraad is nog heel ver verwijderd van de beoogde 65% sociale huur/middensegment. In de lokale Woonvisie 2023-2027 die in december 2023 werd vastgesteld wordt dit onderkend en wordt zelfs de ambitie uitgesproken om op gemeente-grond ten minste 67% betaalbaar te gaan bouwen. Vol overtuiging wordt gemeld dat Voorschoten er eind 2030 ten minste 1000 nieuwe woningen bij heeft (een aantal overigens waarop nog heel wat af te dingen valt). De vereniging diende een zienswijze in met daarin de vraag welk PERSPECTIEF de Woonvisie biedt voor reguliere woningzoekenden (jong en oud) in Voorschoten. Het staat zo keurig beschreven in het coalitieakkoord van het zittende college uit 2022: We zetten in op het ontwikkelen van meer betaalbare woningen, met name gericht op jongeren, jonge gezinnen en senioren. De focus ligt dus op jongeren/starters, die graag in Voorschoten blijven wonen. Maar ook bouwen voor senioren om zo actief doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Levensloop bestendig wonen/bouwen vraagt extra aandacht.

Wij zijn van mening dat er heel veel meer betaalbare/sociale woningen kunnen worden gerealiseerd met inachtneming van de belangrijke cultuur-historische waarden, de groenstructuur en een gezonde leefomgeving in Voorschoten. Een ruimere beschikbaarheid van betaalbare woningen zou ook bijdragen aan de acceptatie van nieuwkomers in de gemeenschap. Dat er meer mogelijk is op het vlak

van woningbouw hebben wij de gemeente concreet voorgerekend: op basis van het bestaande afwegingskader is een globale inschatting gemaakt van de mogelijk nog te bouwen wooneenheden binnen de bebouwde dorpskom; we komen tot een aantal van zo'n 1400 tot wel 1600 woningen binnen de bebouwde kom. Dat vergt visie, regievoering en daadkracht in de gemeentelijke aanpak! Stan Dessens en Marcel Cramwinckel hebben deze zienswijze met de verantwoordelijke wethouder besproken.

In juni ontvouwde grondeigenaar Niersman zijn plannen voor het gebied rond de boerderij van Rodenburg. Wij hebben nadrukkelijk stelling genomen tegen elke vorm van bebouwing in dit kwetsbare buitengebied, zeker zolang als de beschikbare locaties binnen de bebouwde kom voor woningbouw kunnen worden benut. Mede dankzij de inzet van buurtbewoners en contacten van de verenging met de fracties is de gemeenteraad unaniem tot het oordeel gekomen dat bebouwing van het land van Rodenburg niet aan de orde is.

Het ontwerp-bestemmingsplan Arsenaal-Segaar werd op 17 mei ter inzage gelegd; het moet gezegd: wij vinden het een keurig plan, waarin is getracht recht te doen aan alle relevante belangen en gebiedsspecifieke problemen. Voor ons staat voorop dat woningbouw zoveel mogelijk wordt ingepast in de bestaande groenstructuur om de leefbaarheid te waarborgen. Of het vraagstuk van de waterberging/afvoer afdoende is opgelost zal de tijd leren. In onze ingediende zienswijze hebben wij gepleit voor een ruimhartige groencompensatie met bijzondere aandacht voor versterking van de wijkgroenstructuur. Het plan lijkt daarvoor zeker aanzetten te geven. Wij verwachten van de gemeente een actieve rol bij de uitvoering en verdere invulling van de gebiedsinrichting, in het bijzonder waar het de ecologische aspecten betreft.

Gelet op de Voorschotense woningproblematiek hebben wij in overweging gegeven het aantal woningen sociale huur in het plan te vergroten. Daarnaast hebben we aandacht gevraagd voor de geplande wijkontsluitingsweg die door het bochtige tracé aanleiding kan geven tot gevaarlijke situaties.

Met betrekking tot de overige 'lopende' woningbouwprojecten was er in 2023 geen grote voortgang te bespeuren. Voor Starrenburg III werd een stedenbouwkundig plan vastgesteld waaraan de ontwikkelaars nu een verdere uitwerking kunnen geven. Het collegevoorstel om op korte termijn zo'n 120 flexwoningen te realiseren op nader te bepalen locaties kon in beginsel op onze steun rekenen, doch aan dit plan heeft

de gemeenteraad haar goedkeuring onthouden en vervangen door een plan om op een locatie bij het treinstation sociale woningen te bouwen.

Een belangrijk aandachtspunt van de planologiecommissie in het verslagjaar was ook duurzaamheid, waaronder begrepen klimaatadaptatie. In het gedane voorstel voor een gemeentelijk klimaatadaptatiebeleid (nota 'Groen, leefbaar en klimaatrobuust Voorschoten') werd de lat nogal hoog gelegd, doch het schortte onzes inziens aan duidelijke en realistische beleidsmaatregelen. Dit hebben wij in het overleg kenbaar gemaakt. De lokale Duurzaamheidstafel, waarmee nauw wordt samengewerkt op onderwerpen van gezamenlijk belang, diende een zienswijze in. We wachten met spanning op de Uitvoeringsagenda.

Tot slot nog een enkel woord over de al heel lang slepende kwestie rond het hekwerk van Ter Wadding, dat het in beginsel openbare parkbos doorsnijdt. De aangelegenheid is onder de rechter doch de behandeling van de zaak laat op zich wachten. In het najaar zou sprake zijn geweest van een mogelijk compromis; wij hechten eraan dat geen concessies worden gedaan die afbreuk doen aan het openbaar karakter van het parkbos en zullen daarop attent blijven.

B. Groen

De groencommissie heeft de vinger aan de pols gehouden bij alle ruimtelijke ingrepen in het dorp. Dat deed zij rechtstreeks via overleg met de verantwoordelijke diensten van onze gemeente en door haar inbreng in de planologische commissie van onze vereniging. Ze bleef alert op het voortzetten van het maaibeleid en op de instandhouding van de insectenlinten, ze reageerde op ingrepen in het bomenbestand en drong er bij de verantwoordelijke diensten op aan om de inwoners beter en vroegtijdiger te informeren bij ingrepen in de beplanting en het bomenbestand in hun woonomgeving. Nu worden ze vaak onaangenaam verrast door werkzaamheden en ontstaat er de nodige commotie.

Om na te gaan hoe de biodiversiteit in Voorschoten er voorstaat, zijn er in de Dobbenwijk en Adegeest biodiversiteitsmetingen gedaan. De commissie is zeer alert op behoud van het groene karakter en op het behouden van de open structuur van ons dorp. Daarom heeft ze duidelijk laten blijken dat het open terrein tussen de Nassauwijk en Adegeest, bekend als het terrein van boer Roodenburg, onbebouwd moet blijven en mogelijk actief voor natuurbehoud en -beleving zou moeten worden ingericht. Daarom houdt de commissie ook in de gaten

wat er in de ruimere omgeving van Voorschoten gebeurt, zoals in de landgoederenzone tussen Wassenaar en ons dorp en in het aanpalende deel van het Groene Hart aan de andere kant van de Vliet.

De voorzitter van de Groencommissie schrijft maandelijks een column in de Voorschotense Krant over actuele vraagstukken in Voorschoten die met groen, water, hittestress en algemene ontwikkelingen in ons land te maken hebben. Ook maakt hij de lezers attent op het moois dat de natuur ons voor onze deur en in onze ruimere omgeving te bieden heeft.

5. Activiteiten

De activiteitencommissie organiseerde in 2023 excursies naar het Museum Hofwijck, Amare, de Lakenhal, stegenwandeling Leiden, productielocatie Dunea, Bomenroute, Lisser Art Museum, Jugendstilwandeling Leiden, Koninklijke Bibliotheek, Huis te Warmond en Museum Paul Tétar van Elven. Kortom een gevarieerd programma. De excursies die de activiteitencommissie in 2023 organiseerde, konden zich wederom op grote belangstelling verheugen. Om ook degenen die wat trager op email reageren kans te geven deel te nemen is een nieuwe aanmeldmethode ingevoerd. Deze nieuwe procedure bleek succesvol. Samen met het museum zijn lezingen georganiseerd over huize Bijdorp, over Berestein, en over de parkenroute van Prins Frederik. Bij de lezingen is vaak een combinatie gemaakt tussen het verleden en de toekomst. De lezingen waren alle uitverkocht en succesvol.

6. Financiën en leden

De vereniging staat er alles bijeen genomen financieel goed voor. Dat blijkt uit de jaarrekening 2023 en ook uit de begroting 2024 (die in november 2023 is vastgesteld). De exploitatie 2023 kende een aantal meevallers. Om de kosten te bestrijden is de contributie verhoogd en het vermogen is gegroeid.

Meevallers 2023. De exploitatie van de Vereniging in 2023 kende een batig saldo van € 1401. Er waren een aantal meevallers:

We ontvingen een eenmalige bijdrage van € 2000 van het Ds. H.P. Fortgens en mr. S. Kloostermanfonds. Dit fonds werd in 2023 opgeheven en OGLV zal in de toekomst geen bijdragen uit dit fonds meer ontvangen.

De kosten van ons jaarlijkse Magazine vielen lager uit dan begroot.

De kosten voor de vernieuwing van onze website vielen veel lager uit dan begroot. Dit komt voornamelijk omdat de werkzaamheden voor de Website in 2023 nog niet zijn afgerond.

Contributie. De onderliggende trend is echter dat we met de lage contributie van € 7,50 per jaar en een teruglopend ledenaantal in de toekomst een exploitatieverlies zullen hebben. Drukwerk (ons mooie OGLV magazine) wordt steeds duurder en ook de kosten van de organisatie van Open Monumentendag en onze activiteiten/excursies worden steeds hoger.

We willen de vereniging vernieuwen en daar hoort een nieuwe naam en website bij. Daarnaast willen wij de communicatie met onze leden, maar ook naar buiten toe, verbeteren. Daarvoor zijn nieuwe communicatiemiddelen nodig, zoals een gebruiksvriendelijke en aansprekende website en socialmedia. Er wordt verder gewerkt aan het opzetten van een nieuwe tak aan de verenigingsboom die zich specifiek op erfgoed gaat richten. Dat alles zal ook kosten met zich meebrengen. De extra Algemene Ledenvergadering van november 2023 heeft daarom in het kader van de begroting 2024 ingestemd met een contributieverhoging van € 7,50 naar € 12,50 per jaar.

Vermogen. Het vermogen van de Vereniging nam toe van € 22.161 eind 2022 tot € 23.569 eind 2023.

Ontwikkeling ledenbestand

Het ledental van onze Vereniging heeft zich de laatste jaren als volgt ontwikkeld (aantallen per 31 december van het betreffende jaar):

2019 - 846

2020 - 808

2021 - 793

2022 - 768

2023 - 776

De gestage afname van het ledental in de afgelopen jaren lijkt in 2023 gestopt, maar de verwachting is dat de trend zich in 2024 weer voortzet.

De meeste leden van onze Vereniging zijn al wat ouder en de opzeggingen zijn voornamelijk vanwege overlijden of hoge leeftijd.

De vernieuwing van de Vereniging die is ingezet is dan ook hoog nodig om nieuwe (jongere) leden te werven.

